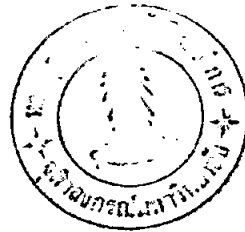

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระดับเขavnปัญญาของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังที่แมดดอกซ์ (Maddox, 1963) ได้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางเขavnปัญญาและความสามารถทางสมองร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ร้อยละ 10-15¹ สิ่งทำให้วงการศึกษาล้นใจที่จะศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับเขavnปัญญาของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เป็นประโยชน์ในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นักวิชาการหลายท่านได้พยายามเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับเขavnปัญญาของบุคคล ซึ่งแนวคิดที่น่าสนใจได้แก่ ทฤษฎีของซาจน์และมาร์กัส (Zajonc and Markus, 1975) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีผลต่อระดับเขavnปัญญาของบุคคลเอาไว้ว่า "เขavnปัญญาได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมทางปัญญา และสภาพแวดล้อมทางปัญญา เป็นผลเฉลี่ยของเขavnปัญญาของคนที่อยู่รอบด้าน"² และได้ทำ

---

¹Harry Maddox, How to Study (London Cox & Wyman, 1963), p. 9.

²R. B. Zajonc and G. B. Markus, "Birth Order and Intellectual Development," Psychological Review 82 (1975) : 76.

หมายถึงอิทธิพลของลักษณะต่าง ๆ ของครอบครัว อันได้แก่ ลำดับที่การเกิด ขนาดของครอบครัว และช่วงที่ห่างของบุตร ว่ามีผลต่อระดับเชาวน์ปัญญาของบุคคล โดยยึดแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่ได้เสนอไว้

ชายันและมาร์กัส (Zajonc and Markus, 1975) ได้ทำนายอิทธิพลของลำดับที่การเกิดที่มีต่อระดับเชาวน์ปัญญาของบุคคลไว้ว่า "บุตรที่เกิดลำดับแรก ๆ จะมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่าบุตรที่เกิดลำดับถัดไป"¹ ซึ่งเบลมอนท์และมาโรลา (Belmont and Marolla, 1973) ก็ได้ค้นพบว่า ลำดับที่การเกิดมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับระดับเชาวน์ปัญญา² กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้วบุตรคนโตได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบแมทริซส์ก้าวหน้าของราเวน (Raven Progressive Matrices) สูงสุด และบุตรคนถัด ๆ ไป จะได้คะแนนรวมลดลงไปเรื่อย ๆ ตามลำดับ แต่งานวิจัยของสคูนโอเวอร์ (Schoonover, 1959)³ และสุกเฮนดรา (Sukhendra, 1966)⁴ ค้นพบว่า ลำดับที่การเกิดของเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับระดับเชาวน์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเธอร์สตันกับเจนกินส์ (Thurstone & Jenkins, 1929) และวิลลิส (Willis, 1924) พบว่า ลำดับที่การเกิดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับเชาวน์ปัญญา⁵ คือ บุตรลำดับหลัง ๆ มีระดับ

¹ Ibid.

² Ibid., p. 74.

³ Sarah M. Schoonover, "The Relationship of Intelligence and Achievement to Birth Order, Sex of Sibling and Age Interval," Journal of Educational Psychology 50 (1959) : 145.

⁴ แก้วตา กษะวรรณ, "ความสัมพันธ์ของลำดับที่การเกิดกับบุคลิกภาพบางด้าน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), หน้า 45.

⁵ R.B. Zajonc and G. B. Markus, "Birth Order and Intellectual Development." p. 80.

เขาวนปัญญาสูงกว่าบุตรลำดับแรก ๆ

ส่วนในเรื่องขนาดของครอบครัวนั้น ทฤษฎีของซาเยนซ์และมาร์กัส (Zajonc and Markus, 1975) ได้ทำนายเอาไว้ว่า "บุตรที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กจะมีระดับเขาวนปัญญาสูงกว่าบุตรที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่"¹ และงานวิจัยของ แอนนาตาซี (Anastasi, 1961) ก็ได้รายงานไว้ว่า ขนาดของครอบครัวและเขาวนปัญญามีความสัมพันธ์กันในทางลบ (Negative Correlation)² ซึ่งสนับสนุนคำทำนายตามทฤษฎีของซาเยนซ์และมาร์กัส

นอกจากนี้ซาเยนซ์และมาร์กัวยังให้ข้อเสนอแนะว่าอิทธิพลของช่วงที่ห่างของบุตร (Spacing) ที่ผิดระดับเขาวนปัญญาของเด็ก เป็นเหตุที่ทำให้ลำดับที่การเกิดมีความสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบกับระดับเขาวนปัญญา โดยเขาทำนายว่า "ในครอบครัวที่มีช่วงห่างของบุตรแต่ละลำดับห่างกัน จะมีผลดีต่อบุตรคนรองมาก แต่ถ้าช่วงห่างของบุตรดี จะมีผลดีต่อบุตรคนรอง"³ ซึ่งขัดค้นพบของ ซิซิเรลลี (Cicirelli, 1967) แดนดีส์ และดอว์ (Dandes and Dow, 1969) และคอคซ์ (Koch, 1954) ที่ว่า ช่วงที่ห่างของบุตรมีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน⁴ ได้สนับสนุน

¹ Ibid., p. 76.

² พิศเพลิน เขียวหวาน, "องค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 22.

³ R. B. Zajonc and G. B. Markus, "Birth Order and Intellectual Development," p. 80.

⁴ ปัญญากรณีย์ ชูตั้งกร, "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 14-15.

แนวคิดนี้ แต่งานวิจัยของลูกเฮนดรา (Sukhendra, 1966) และสคูนโอเวอร์ (Schoonover, 1959) พบว่า ช่วงที่ห่างของบุตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับเชาวน์ปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน¹ ลีวีลและแกลลัส (Lewis and Gallas, 1970) พบว่าองค์ประกอบช่วงที่ห่างของบุตรไม่ได้ทำให้คะแนนการวัดสมรรถภาพทางสมองแตกต่างกัน²

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีของชาวยน์และมากัลนั้น ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่มีต่อระดับเชาวน์ปัญญา ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของลักษณะต่าง ๆ ของครอบครัวที่มีต่อระดับเชาวน์ปัญญา ของบุคคล มีทั้งงานวิจัยที่สนับสนุนและคัดค้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยของต่างประเทศ ส่วนในประเทศไทยนั้นยังไม่มีงานวิจัยที่ทดสอบทฤษฎีนี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าทฤษฎีของชาวยน์และมากัลที่กล่าวมาแล้วนั้นจะสามารถนำมาใช้ในสถานการณ์ชีวิตจริงประเพณีของครอบครัวไทยได้หรือไม่

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับครอบครัวของตน และผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ยุทธพัฒนา เป็นพื้นที่ฐานที่มั่นและอยู่ภายใต้อิทธิพลอย่างสูงของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ที่จะต้องเร่งรัดการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) นอกจากนั้นจังหวัดสกลนคร ยังเป็นจังหวัดหนึ่งในสิบหกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง

¹Sarah M. Schoonover, "The Relationship of Intelligence and Achievement to Birth Order, Sex of Sibling and Age Interval," Journal of Educational Psychology 50 (1959) : 145.

²ปัญญากรณี ผู้ตั้งกร, "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี," หน้า 15.

ออกเสียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุดในประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2523 พบว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นร้อยละ 41.59 เท่านั้น¹

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบความทั่วไปของแนวคิดของชาวยันและมาลีว่าสามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ของครอบครัวไทยได้หรือไม่ และอาจนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนครอบครัวของคู่สมรส เพื่อให้มีลักษณะต่าง ๆ ในครอบครัวเหมาะสมที่จะทำให้เกิดเด็กที่เกิดมาดีเข้าวนปัญหาสูง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาผลของลำดับที่การเกิด ขนาดของครอบครัว และช่วงวัยทางของบุตรที่มีต่อระดับเข้าวนปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางปัญหา กับระดับเข้าวนปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดลพบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

จากทฤษฎีเข้าวนปัญหาของชาวยันและมาลี ที่กล่าวไว้ว่า "เข้าวนปัญหาได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมทางปัญหา และสภาพแวดล้อมทางปัญหาเป็นผลเสียของเข้าวนปัญหาของคนที่อยู่รอบด้าน"

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 50-51.

ชายนีและมาร์กัส (Zajonc and Markus, 1975) จึงได้เล่นอเนกแนวคิดเกี่ยวกับลำดับที่การเกิด โดยอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า "ถ้าสมมติให้พ่อและแม่มีระดับเขาวนปัญญาที่คงที่ คนละ 100 หน่วย และให้ทารกที่เกิดใหม่มีระดับเขาวนปัญญาเป็น 0 หน่วย ดังนั้นเมื่อบุตรคนโตเกิด รูปภาพแวดล้อมทางปัญญาของเขาจะมีค่าเป็น 66.7 หน่วย $(100 + 100 + 0/3)$ และเมื่อบุตรคนแรกเจริญเติบโตขึ้น ระดับเขาวนปัญญาของเขาจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สมมติว่าในขณะที่บุตรคนที่ 2 เกิดนั้น บุตรคนแรกมีระดับเขาวนปัญญา 40 หน่วย เพราะฉะนั้นรูปภาพแวดล้อมทางปัญญาของบุตรคนที่ 2 เมื่อแรกเกิดจะมีค่าเป็น 60 หน่วย $(100 + 100 + 40 + 0/4)$ และรูปภาพแวดล้อมทางปัญญาของบุตรคนแรกก็จะลดลงเหลือ 60 หน่วย เช่นกัน ต่อมาเมื่อเวลาผ่านไปจนมีบุตรคนที่ 3 เกิด ถ้าสมมติว่าในขณะที่บุตรคนแรกและคนที่ 2 มีระดับเขาวนปัญญาเพิ่มขึ้นเป็น 50 และ 30 หน่วย ตามลำดับ จะทำให้บุตรคนที่ 3 มีรูปภาพแวดล้อมทางปัญญาตอนแรกเกิดเป็น 56 หน่วย $(100 + 100 + 50 + 30 + 0/5)$ และบุตรสองคนแรกก็จะมีรูปภาพแวดล้อมทางปัญญาลดลงเป็น 56 หน่วยด้วยเช่นกัน"¹

สมมุติฐานข้อที่ 1 "นักเรียนที่เป็นบุตรที่เกิดลำดับแรก ๆ น่าจะมีระดับเขาวนปัญญาสูงกว่านักเรียนที่เป็นบุตรที่เกิดลำดับถัด ๆ ไป"

จากทฤษฎีเขาวนปัญญาของชายนีและมาร์กัส และคำอธิบายข้างต้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อขนาดของครอบครัวเท่ากับ 1 คือ ประกอบด้วย พ่อ แม่ และบุตร 1 คน จะมีรูปภาพแวดล้อมทางปัญญา 67 หน่วย ในขณะที่ครอบครัวที่มีขนาด 2 และ 3 คือ มีบุตร 2 และ 3 คน นั้นมีรูปภาพแวดล้อมทางปัญญาเพียง 60 และ 56 หน่วยตามลำดับ สรุปได้ว่า เมื่อขนาดของครอบครัวใหญ่ขึ้น รูปภาพแวดล้อมทางปัญญาของสมาชิกในครอบครัวจะลดลง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานข้อที่ 2 ว่า

¹R. B. Zajonc and G. B. Markus, "Birth Order and Intellectual Development," p.76.

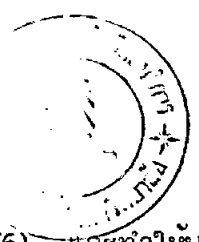
สมมุติฐานข้อที่ 2 "นักเรียนที่มาจากครอบครัวขนาดเล็ก น่าจะมีระดับเขาวงน้ปัญญาสูงกว่า
นักเรียนที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่"

ส่วนในกรณีของช่วงดีห่างของบุตรนั้นชายน์และมากก็ได้อธิบายว่า "สมมุติว่ามี
ครอบครัวสองครอบครัว ครอบครัวที่ 1 มีช่วงห่างของอายุระหว่างบุตร 1 ปี ครอบครัว
ที่ 2 มีช่วงห่างของอายุระหว่างบุตร 2 ปี เมื่อทั้งสองครอบครัวมีบุตรคนแรกบุตรจะมีสภาพ
แวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกเท่ากันคือ 66.7 หน่วย ($100 + 100 + 0/3$)

อีก 1 ปีต่อมา บุตรคนแรกของทั้งสองครอบครัวอายุ 1 ปีเท่ากัน สมมุติให้มีระดับ
เขาวงน้ปัญญา 1 หน่วยเท่ากัน และช่วงนี้บุตรคนที่ 2 ของครอบครัวที่ 1 เกิดทำให้สภาพ
แวดล้อมทางปัญญาของบุตรคนแรกลดลง เท่ากับสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกของบุตรคน
ที่ 2 คือ 50.2 หน่วย ($100 + 100 + 1 + 0/4$) ส่วนในครอบครัวที่ 2 ยังไม่มีบุตร
คนที่ 2

ต่อมาอีก 1 ปี ในขณะที่บุตรคนแรกของทั้งสองครอบครัวมีอายุ 2 ปีเท่ากัน
สมมุติให้มีระดับเขาวงน้ปัญญาเป็น 4 หน่วยเท่ากัน และบุตรคนที่ 2 ของครอบครัวที่ 1
อายุ 1 ปี ให้มีระดับเขาวงน้ปัญญา 1 หน่วย ครอบครัวที่ 2 ก็มีบุตรคนที่ 2 ซึ่งทำให้บุตร
คนแรกของครอบครัวที่ 2 มีสภาพแวดล้อมทางปัญญาลดลง เท่ากับสภาพแวดล้อมทางปัญญา
เริ่มแรกของบุตรคนที่ 2 คือ 51.0 หน่วย ($100 + 100 + 4 + 0/4$) และครอบครัว
ที่ 1 ก็มีบุตรคนที่ 3 ในช่วงนี้เช่นกัน ซึ่งทำให้บุตรสองคนแรกมีสภาพแวดล้อมทางปัญญาลดลง
เท่ากับสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกของบุตรคนใหม่คือ 41.0 หน่วย ($100 + 100 +$
 $4 + 1 + 0/5$)

เมื่อเวลาผ่านไปอีก 1 ปี บุตรคนแรกของทั้งสองครอบครัวอายุ 3 ปี สมมุติให้
มีเขาวงน้ปัญญาเพิ่มขึ้นเป็น 9 หน่วยเท่ากัน บุตรคนที่ 2 ของครอบครัวที่ 1 มีอายุ 2 ปี
จะมีระดับเขาวงน้ปัญญา 4 หน่วย ส่วนบุตรคนที่ 3 ของครอบครัวที่ 1 และบุตรคนที่ 2 ของ
ครอบครัวที่ 2 นั้นอายุ 1 ปี จะมีระดับเขาวงน้ปัญญาเป็น 1 หน่วยเท่ากัน ในช่วงนี้ในครอบครัว
ที่ 1 มีบุตรคนที่ 4 เกิด จึงมีสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกเป็น 35.7 หน่วย

(100 + 100 + 9 + 4 + 1 + 0/6) และทำให้บุตรคนแรก ๆ มีสภาพแวดล้อมทางปัญญา ลดลง เป็น 35.7 หน่วยด้วย ส่วนในครอบครัวที่ 2 ยังไม่มีบุตรคนใหม่ แต่ในปีต่อมาครอบครัวที่ 2 มีบุตรคนที่ 3 และครอบครัวที่ 1 ก็มีบุตรคนที่ 5 ขณะนั้นบุตรคนแรกของทั้งสองครอบครัวอายุ 4 ปี สัมฤทธิ์ให้ระสับเข่าวนปัญญาเพิ่มขึ้นเป็น 15 หน่วยเท่ากัน ส่วนบุตรคนที่ 2 ของครอบครัวที่ 2 อายุ 2 ปี ระดับเข่าวนปัญญาสูงเพิ่มเป็น 4 หน่วย ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกของบุตรคนที่ 3 และสภาพแวดล้อมทางปัญญาของบุตรคนอื่น ๆ ตอนนี้งมีค่าเป็น 43.8 หน่วย $(100 + 100 + 15 + 4 + 0/5)$ ¹

จะเห็นได้ว่า บุตรคนที่ 2 และ 3 ของครอบครัวที่มีช่วงห่างของอายุระหว่างบุตรมากคือ 2 ปี จะมีสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกเป็น 51.0 และ 43.8 หน่วยตามลำดับ ส่วนบุตรคนที่ 2 และ 3 ของครอบครัวที่มีช่วงห่างของอายุระหว่างบุตรน้อย คือ 1 ปี นั้น จะมีสภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกเป็น 50.2 และ 41.0 หน่วย ตามลำดับ และสภาพแวดล้อมทางปัญญาของสมาชิกคนอื่น ๆ ก็จะลดลงเรื่อย ๆ ตามสภาพแวดล้อมทางปัญญาของบุตรที่เกิดใหม่

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ถ้าช่วงห่างของอายุระหว่างบุตรมาก จะทำให้สภาพแวดล้อมทางปัญญาเริ่มแรกของบุตรคนรอง ๆ และสภาพแวดล้อมทางปัญญาของบุตรคนแรก ๆ มีค่าสูงกว่ากรณีที่มีช่วงห่างของอายุระหว่างบุตรน้อย

จากทฤษฎีเข่าวนปัญญาของชายนีและมากักดี และคำอธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของช่วงห่างของบุตรข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานข้อที่ 3 ไว้ว่า

สมมุติฐานข้อที่ 3 "นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีช่วงห่างของบุตรห่างมาก น่าจะมีระดับเข่าวนปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีช่วงห่างของบุตรห่างน้อย"

¹Ibid., p. 80.

จากทฤษฎีเข่าวณั้ญญาของชาวยนั้และมาถั้ ที่กล่าวไว้วัว่า "เข่าวณั้ญญาได้รั้
อิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมทางปัญญา" ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานข้อที่ 4 ไว้วัว่า

สมมุติฐานข้อที่ 4 "ระดับเข่าวณั้ญญาของนักเรียนนำ้จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
ทางปัญญาของนักเรียน"

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาผลของลำดับที่การเกิด ขนาดของครอบครัว ช่วงที่
ห่างของบุตรที่ต่อระดับเข่าวณั้ญญา และความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางปัญญากับ
ระดับเข่าวณั้ญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประ
ถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526 จังหวัดสกลนคร ที่อยู่ในครอบครัวที่มีบุตร 2 และ
4 คน ยกเว้นนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีบุตรคนเดียวและนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มี
บุตรแฝด

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับสถาน
ภาพส่วนตัวของนักเรียน เป็นความจริง
2. นักเรียนและสมาชิกทุกคนในครอบครัวของนักเรียนทุกคนตั้งใจตอบแบบสอบถาม
เมทริซีส์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) และตอบแบบ
สอบถามอย่างเต็มความสามารถ

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ระดับเข่าวณั้ญญา หมายถึง คะแนนรวมที่ได้จากแบบสอบถามเมทริซีส์ก้าวหน้ามาตรฐานทั้งฉบับ

- สภาพแวดล้อมทางปัญญา หมายถึง ค่าเฉลี่ยของระดับเข้าวนปัญญาของสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
- ลำดับที่การเกิด หมายถึง ตำแหน่งที่ต่อ,เนื่องของบุคคลระหว่างพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน (เป็นตัว เลขที่แสดงว่านักเรียนแต่ละคนเป็นบุตรลำดับที่เท่าใดของครอบครัว) แบ่งออกเป็น
- ในครอบครัวที่มีบุตร 2 คน
    - 1 หมายถึง บุตรคนโต
    - 2 หมายถึง บุตรคนสุดท้อง
  - ในครอบครัวที่มีบุตร 4 คน
    - 1 หมายถึง บุตรคนโต
    - 2 หมายถึง บุตรคนที่ 2
    - 3 หมายถึง บุตรคนที่ 3
    - 4 หมายถึง บุตรคนสุดท้อง
- ขนาดของครอบครัว หมายถึง จำนวนบุตรทั้งหมดของครอบครัว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งขนาดของครอบครัวออกเป็น 2 ระดับ คือ
- ครอบครัวขนาดเล็ก คือ ครอบครัวที่มีบุตร 2 คน ซึ่งถือว่าขนาดของครอบครัวเท่ากับ 2
  - ครอบครัวขนาดใหญ่ คือ ครอบครัวที่มีบุตร 4 คน ซึ่งถือว่าขนาดของครอบครัวเท่ากับ 4
- ช่วงห่างของบุตร หมายถึง ช่วงห่างเฉลี่ยระหว่างบุตรที่มีลำดับที่การเกิดติดกันในครอบครัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งแบ่งเป็น
- ช่วงห่างมาก หมายถึง ช่วงห่างเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ปีขึ้นไป
  - ช่วงห่างน้อย หมายถึง ช่วงห่างเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 ปี

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. ผู้วิจัยไม่สามารถนำนักเรียนและสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนมาสอบโดยใช้แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์มาตามพร้อมกันทุกคน จึงต้องใช้สถานที่สอบหลายแห่งตามโอกาส ดังนั้นสถานที่สอบซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอาจทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับเข้าวันปัญหาที่ได้คลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

2. ผู้วิจัยไม่สามารถวัดสภาพแวดล้อมทางปัญหาของนักเรียนบางคนได้ เพราะสมาชิกบางคนในครอบครัวไม่อยู่บ้าน และไม่สามารถติดตามได้ เช่น เพิ่งเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ดังนั้นจึงทำให้ได้ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางปัญหา ไม่ครบตามที่คาดเอาไว้

3. การวิจัยครั้งนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นนี้มีน้อย ผู้วิจัยจึงต้องเลือกนักเรียน 4 คน ที่อยู่ในครอบครัวที่มีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วยไม่เกิน 3 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย ซึ่งอาจทำให้ค่าสภาพแวดล้อมทางปัญหา และระดับเข้าวันปัญหาของนักเรียน 4 คนนี้สูงกว่าที่ควรจะเป็นอาจทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย